REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
http://www.vlada.si/

Datum: 02.07. 2013

Predlog stališča Republike Slovenije do Zelene knjige - Politika podnebnih in energetskih sprememb za obdobje do 2030

1. Slovenija meni, da je predlagan 40% zavezujoč cilj na nivoju EU do leta 2030 smiseln, vse dokler bo cilj spodbujen z obveznimi in harmoniziranimi ukrepi ter aktivnostmi na ravni EU, ki bodo omogočali tudi doseganje tega cilja in bi upoštevali nacionalne posebnosti.

2. Po mnenju Slovenije si mora EU v mednarodnih pogajanjih še naprej prizadevati za stalni dvig zahtev, ko gre za izzive energetsko-podnebnega paketa, vendar v nobenem trenutku s tem ne sme ogroziti konkurenčnosti gospodarstva EU.

3. Po mnenju Slovenije bi bilo potrebno čim več obstoječih ciljev iz nacionalnih ravni prenesti na evropsko in zlasti sektorsko raven na način, da ti ne bi ogrožali konkurenčnosti EU v mednarodnem okolju.

4. Slovenija je mnenja, da prehod iz nacionalnih ciljev k sektorskim ciljem in zavezujočim ukrepom lahko predstavlja možnost za pravičnejšo porazdelitev bremena med državami članicami, hkrati pa je potrebno omogočiti medsebojne fleksibilnosti, s katerimi bi dosegli, da bi se ukrepi prvenstveno izvajali tam, kjer je to izvajanje cenejše.

5. Pred odločitvijo EU o poti za zmanjševanje emisij EU do 2030 mora EK, v skladu s sklepi majskega Evropskega sveta, pripraviti presojo vplivov. Slovenija meni, da bi presoja vplivov morala vsebovati tudi občutljivost posameznih rešitev na države članice ob upoštevanju različnih nivojev pričakovanih cen ogljikovega dioksida .

6. Od sektorjev, ki bi jih bilo potrebno nasloviti celostno na nivoju EU, je to po mnenju Slovenije cestni promet in predvsem cestni tranzitni promet.

7. V kolikor bi v EU prevladalo mnenje, da cilj za OVE do leta 2030 še vedno potrebujemo, le ta po mnenju Slovenije nikakor ne sme vključevati sektorja prometa.

8. Doseganje ločenega OVE cilja v prometu je po mnenju Slovenije ekonomsko nesmiselno, saj obstajajo bistveno cenejši ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti v prometu za 10 %, kot nadomeščanje fosilnih goriv z obnovljivimi viri.

9. Po mnenju Slovenije bi moral okvir podnebno energetske politike do leta 2030 bistveno bolj sistemsko, harmonizirano in zlasti znotraj okvira EU-ETS nasloviti tudi problematiko indirektnih emisij v sektorjih, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premestitve emisij CO2.

10. Slovenija meni, da bi bilo potrebno za nadaljnje zmanjšanje izpostavljenosti sektorjev, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premestitve emisij CO2, prepovedati tudi uporabo kreditov iz fleksibilnih mehanizmov, ki izhajajo iz projektov izvedenih v ETS sektorjih izven EU.

11. Slovenija je mnenja, da bi v mednarodnih pogajanjih morale tudi druge države prevzemati ustrezne obveznosti, zlasti v sektorjih, ki so v EU vključeni v EU-ETS, lahko tudi s povezovanjem svojih sistemov zmanjšanja emisij z EU-ETS.

12. V kolikor druge države v mednarodnih pogajanjih ne bi želele prevzeti svojega dela odgovornosti, je Slovenija mnenja, da bi (kot zadnja možnost) bilo potrebno razmisliti o implementaciji ustreznih ekvivalentnih ukrepov za doseganje enakih pogojev za proizvode na enotnem trgu EU.

13. Slovenija meni, da se rezultatov raziskav in inovacij ne da plansko načrtovati ali napovedovati s takšno zanesljivostjo, da bi bilo moč pri doseganju ciljev za leto 2030 morebitno razliko med cilji EU in zmožnostmi EU pripisati kar učinkom raziskav in razvoju inovacij.

14. Slovenija meni, da je k razvoju avtohtonih konvencionalnih in nekonvencionalnih fosilnih virov (kot zamenjavo za uvožene vire) potrebno pristopiti preudarno in konzervativno, saj nekatere dolgoročne posledice takšnih aktivnosti še niso v celoti naslovljene.

15. Slovenija ni naklonjena temu, da se vlaga v nekonvencionalne fosilne vire, temveč se zavzema za to, da se vlaga v OVE in URE.

16. Z boljšimi mehanizmi za dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti je po mnenju Slovenije potrebno izboljšati povezavo posameznih delov energetskega trga.

17. Slovenija meni, da potrebujemo novo kakovost pri umeščanju trajnostnih elektrarn v območja Natura, kjer naj Komisija zagotovi smernice in izmenjavo dobrih praks.

Odgovori na vprašanja iz Zelene knjige.

1. Splošno

Katere izkušnje iz okvira 2020 in trenutnega stanja energetskega sistema EU so najpomembnejše pri oblikovanju politike za leto 2030?

Slovenija meni, da je pri oblikovanju podnebne politike za leto 2030 potrebno več poudarka nameniti fleksibilnosti sistema, s katerim bo EU te cilje tudi dosegala. Trenutno stanje kaže na dejstvo, da bo EU tako zaradi zunanjih kot notranjih okoliščin brez večjih naporov dosegla cilj zmanjšanja emisij do leta 2020, hkrati pa bo zaradi nestimulativnega okolja zaostajala pri investicijah v nizkoogljične tehnologije in učinkovito rabo energije.

Trgovanje z emisijskimi kuponi, kot ključni tržni instrument podnebne politike EU, v teh okoliščinah ne prinaša pričakovanih rezultatov, tj. stroškovno učinkovito zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Ključni problem je, da mehanizem ni bil zasnovan tako, da bi

se lahko na spremembe kot je gospodarska kriza, učinkovito prilagodil. Nove tehnologije na polovici obdobja še niso komercialno dostopne. Tržni pogoji odstopajo od pričakovanih, zato sedaj večina ukrepov temelji na spodbudah, ki pa so ob javnofinančnih omejitvah težko vzdržne. Okoliščine so tako bistveno spremenjene od predvidenih v času oblikovanja obstoječega podnebno energetskega svežnja, pri čemer pa sprejete obveznosti/zaveze/cilji do leta 2020 ostajajo nespremenjeni, zmožnosti za financiranje aktivnosti za doseganje ciljev pa drastično zmanjšane. Izkušnje kažejo na očiten problem doseganja prevzetih ciljev/obveznosti, zato je potrebno zagotoviti fleksibilnost ciljev, ki morajo biti oblikovani tako, da bodo ne glede na dejanske gospodarske okoliščine zagotavljali enakovredno solidarnost in s tem enakomerno porazdelitev bremen med državami članicami.

Globalna konkurenca predvsem s strani hitro rastočih držav (BRIC) trenutno ne sledi podnebnim zavezam EU. Ambiciozne okoljske zahteve za industrijo v EU27 so še dodaten element pri oteženi zmožnosti konkuriranja drugim akterjem na globalnem nivoju, čeprav ta bistveno manj obremenjuje okolje kot industrija v tretjih državah in je lahko končni učinek tranzicije industrije v te države celo povečanje emisij toplogrednih plinov na globalni ravni.

Slovenija meni, da brez mednarodnega dogovora o sprejemu podobnih zavez na globalni ravni, tudi cilj industrijske politike EU[1], ki želi negativni trend zniževanja deleža industrije v BDP obrniti in dvigniti s trenutnih 15,6 % na 20 % BDP, ostajajo težko dosegljivi. Pri oblikovanju vsake politike na ravni EU bi morali sled temu najprej analizirati njen vpliv na globalno konkurenčnost EU (t.i. »competitiveness proof"), kar Slovenija pričakuje da bo EK ustrezno naslovila v presoji vplivov.

Slovenija tudi poudarja, da je potrebno pri določanju okoljskih ciljev ostati realen, da se pri tem ne poruši ravnovesje trajnostnega razvoja in povzroči nedoseganje socialnih ciljev (brezposelnost) in gospodarskih ciljev (rast BDP). Okoljski cilji morajo tudi v bodoče stimulirati države k »zelenem razvoju«ter bolje odražati ekonomsko in socialno komponento trajnostnega razvoja.

2. Cilji

Kateri cilji za leto 2030 bi bili najučinkovitejši pri spodbujanju ciljev podnebne in energetske politike? Na kateri ravni bi jih bilo treba uporabljati (na ravni EU, držav članic ali na sektorski ravni) in v kakšnem obsegu bi morali biti pravno zavezujoči?

Izkušnje iz obstoječe sistemske ureditve podnebne politike do leta 2020 kažejo, da so zavezujoči cilji na nivoju EU smiselni vse dokler je ta okvir spodbujen z obveznimi in harmoniziranimi ukrepi ter aktivnostmi na ravni EU-27. Menimo, da bi bilo potrebno čim več ciljev iz nacionalnih ravni prenesti na evropsko in zlasti sektorsko raven. Cilje je potrebno opredeliti na vseh ravneh, pri čemer menimo, da je potrebno jasno opredeliti

[1] Update of the Industrial Policy flagship initiative – "A Stronger European Industry for Growth and Economic Recovery", 10.10.2012

kateri cilji ne ogrožajo konkurenčnosti EU v mednarodnem okolju. Pri tem je potrebno posebno pozornost nameniti tako prekrivanju posameznih ciljev (npr. prekrivanje deleža OVE v prometu in ciljev OVE na nivoju držav članic) kot zlasti tudi realnosti določanja ciljev. Slovenija razume, da morajo biti cilji razumljivi širi javnosti (kot npr. cilj 20/20/20), vendar to ne more biti vodilo pri določanju višine postavljenih ciljev. Bolj kot zavezujoče cilje bi bilo smiselno imeti zavezujoča načela in ukrepe, ki bi nas do teh ciljev tudi pripeljale. V segmentu prometa je pomembneje od licitiranja deležev zmanjšanja emisij TGP usmeriti vire v iskanje alternativnih energetskih virov ter pogonskih rešitev. Razpravo o deležu zmanjšanja emisij TGP pa bi morala spremljati razprava o ukrepih za tehnološki preboj.

Ali so v okviru sedanjih ciljev 2020 prisotne neskladnosti? Če je temu tako, kako je mogoče bolje zagotoviti skladnost morebitnih ciljev 2030?

Slovenija ugotavlja, da je v okviru sedanjih ciljev vrsta neskladnosti. Neskladnosti izhajajo že iz načina, kako so bili ti cilji v osnovi določeni. Metode določitve ciljev so bile preveč preproste (npr. BDP/prebivalca), da bi lahko odražale dejansko zmožnost in potencial posameznih držav z upoštevanimi naravnimi danostmi in omejitvami, da bodo te cilje dosegale. Prav tako se cilji med seboj prepletajo in prekrivajo. Določene neskladnosti nastajajo tudi pri izvajanju ciljev 2020 in druge zakonodaje; na primer prekrivanje območij Nature in potencialnih območij izkoriščanja OVE. Vzporedno s ciljem, po mnenju Slovenije ppotrebujemo smernice in pregled dobrih praks za graditev trajnostnih elektrarn na področjih Natura 2000.

Slovenija tudi ugotavlja, da hkrati obstajajo bistvene neskladnosti med učinki izpolnjevanja OVE ciljev in doseganjem podnebnih ciljev. Oba cilja se v glavnih elementih prekrivata saj praktično ni mogoče povečevati emisij toplogrednih plinov in povečevati delež OVE v končni rabi energije. Zato je možnost nekaterih držav EU, da do leta 2020 celo povečajo svoje emisije praktično iluzija. Cilj OVE je za vsako državo moč izraziti v zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in obratno. Zato je vprašanje ali sta oba zavezujoča cilja vzporedno sploh potrebna. V kolikor se izkaže da sta potrebna, morata biti višini ciljev harmonizirani. Dodatno se administrativni cilj povečanja deleža OVE prepleta tudi s tržnim mehanizmom trgovanja z emisijskimi kuponi (EU-ETS), ki bi moral biti oblikovan tako, da bi bila cena emisij CO_2 glavno gonilo ukrepom učinkovite rabe energije (URE) in povečevanja deleža obnovljivih virov energije (OVE). Prav tako so nacionalni cilji za OVE izračunani na podlagi končne rabe energije, kjer promet v nekaterih državah (tudi zaradi tranzita) predstavlja signifikanten delež. Tako države članice z velikim deležem ETS naprav in prometa (na katerega imajo ali pa tudi nimajo vpliva) s svojimi politikami praktično ne morejo doseči cilja povečanja deleža OVE. V kolikor bi v EU prevladalo mnenje, da cilj OVE še vedno potrebujemo, le ta po mnenju Slovenije ne sme vključevati sektorja prometa. In bolj kot zavezujoče cilje bi bilo smiselno imeti zavezujoča načela in zavezujoče in stabilne usmeritve, ki bi nas do teh ciljev tudi pripeljale.

Ali so cilji za podsektorje, kot so promet, kmetijstvo, industrija ustrezni? Če je temu tako, navedite kateri. Na primer, ali je cilj obnovljivih virov energije potreben za promet, glede na cilja zmanjšanja CO2 za osebne avtomobile in lahka gospodarska vozila?

Slovenija je mnenja, da je potrebno sektorske cilje nasloviti na harmoniziran način. Od sektorjev, ki bi jih bilo potrebno nasloviti celostno na nivoju EU, je to po mnenju Slovenije cestni promet in predvsem cestni tranzitni promet. Le-ta ni in ne more biti izziv za posamezne države članice, temveč je k problemu naraščanja cestnega tranzitnega prometa potrebno pristopiti sektorsko, harmonizirano in na nivoju EU. Glede pod-ciljev za OVE Slovenija opozarja, da drobljenje OVE cilja na podcilje lahko močno negativno vpliva na stroškovno učinkovitost, kar je v teh zaostrenih makroekonomskih okoliščinah še posebej pomembno. Doseganje tega OVE cilja v prometu je po mnenju Slovenije tako drago kot nesmiselno, saj obstajajo bistveno cenejši ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti v prometu za 5%, kot nadomeščanje fosilnih goriv z obnovljivimi viri. Zlasti je sporno dejstvo, da so se nemalokrat za zagotavljanje tega deleža OVE omejevale površine za pridelavo hrane. Posledično je po mnenju Slovenije potrebno iz izračuna doseganja cilja OVE obvezno izvzeti sektor prometa, v katerega so pa potrebna skupna vlaganja zlasti v nizkoogljično prometno infrastrukturo. Obnovljivi viri energije so smiselni tam, kjer so konkurenčni zaradi regionalno specifičnih razmer. Z določitvijo nacionalnega deleža obnovljivih virov energije se lahko vsiljujejo tako ekonomsko kot tudi okoljsko neoptimalne rešitve.

V segmentu prometa so bili dosedanji cilji zastavljeni nerealno. Razklepanje povezave med gospodarsko rastjo in prometom je nesporen cilj, vendar je po svoji naravi izrazito dolgoročen. V delu, ki se nanaša na promet, so se pokazali naslednji problemi:

- Nekaterih ciljev ni mogoče uresničiti na nacionalni ravni kot npr. v primeru možnosti zmanjšanja tranzitnega cestnega tovornega prometa.

- Specifika majhnih tranzitnih držav do sedaj ni bila ustrezno upoštevana.

Sektor prometa je bil metodološko opredeljen kot nekakšna »slaba banka«, na katerega so industrija, turizem, energetika in drugi prenašali povpraševanje po prometnem delu, ki izhaja iz njihove lastne dejavnosti. Metodološko do sedaj tudi ni bilo povsem jasno razvidno, kaj je neposredna odgovornost t.i. sektorja promet in kaj odgovornost industrije, turizma in drugih dejavnosti pri zmanjševanju povpraševanja po prometnem delu.

Kako lahko cilji bolje odražajo ekonomsko upravičenost ter spreminjajočo se stopnjo razvitosti tehnologij v okviru 2030?

Po mnenju Slovenije lahko cilji bolje odražajo ekonomsko upravičenost ter spreminjajočo se stopnjo razvitosti tehnologij v okviru 2030 tako, da preprosto temeljijo na realnih predpostavkah. Cilji ne smejo odražati samo sposobnost posameznih sektorjev oziroma držav članic za investiranje, temveč tudi tehnične zmožnosti in potencial za izvedbo ukrepov, vključujoč vse omejitvene parametre, ki jih narekuje ohranjanje narave.

Kako bi bilo treba oceniti napredek za druge vidike energetske politike EU, kot so zanesljiva oskrba z energijo, ki morda niso zajeti v krovnih ciljih?

Zanesljiva oskrba je vidik, ki je predpogoj za stabilno gospodarsko rast in investicije. Vprašanje je, kolikšna je cena te zanesljive oskrbe. Slovenija podpira močno razvijanje

interkonekcij in diverzifikacijo virov energije saj bi tako še povečali zanesljivost oskrbe in zmanjšali stroške tako za samo energijo kot tudi za njeno zanesljivo oskrbo.

3. Instrumenti

Ali so potrebne spremembe drugih instrumentov politike in kakšen je njihov medsebojni vpliv, vključno med EU in nacionalno ravnijo?

Slovenija poudarja, da je potrebna boljša koordinacija instrumentov politik tako na ravni EU, kot na nacionalnih ravneh: okoljska in energetska politika z industrijsko, inovacijsko, trgovinsko in zunanjo politiko, ne nazadnje tudi s kohezijsko politiko ter politiko regionalnega razvoja.

Kako bi najbolje opredelili posebne ukrepe na ravni EU in na nacionalni ravni, da bi optimizirali stroškovno učinkovitost doseganja podnebnih in energetskih ciljev?

Z vidika optimiziranja stroškovne učinkovitosti, bi bilo posebne dodatne ukrepe potrebno opredeliti na ravni EU oziroma na ravni sektorjev, kjer je to primerno, nikakor pa ne na nacionalni ravni. Nacionalna raven bi tako prevzela samo nadzor nad izvajanjem politik posameznih sektorjev.

Na kakšen način se je mogoče čim bolj izogniti razdrobljenosti notranjega energetskega trga, zlasti v zvezi s potrebo po spodbujanju in mobilizaciji naložb?

Spodbujanje in mobilizacija naložb je v tem obdobju ključna. Slovenija meni, da bi bilo te aktivnosti potrebno izvajati na harmoniziran način in da si države članice z nacionalnimi ukrepi ne bi smele konkurirati in izvajati aktivnosti, ki bi vplivale na notranjih trg EU. Po mnenju Slovenije bi EU morala biti kot nedeljiva celota zanimiva za naložbe za prehod v nizkoogljično družbo.

Katere ukrepe bi bilo treba predvideti, da bi bilo nadaljnje varčevanje z energijo stroškovno najučinkovitejše?

Slovenija je mnenja, da je k problemu rabe energije potrebno pristopiti celovito z upoštevanjem principov krožne ekonomije in snovne učinkovitosti. Bistveno bolj intenzivno bi bilo potrebno nasloviti rabo energije tako pri snovanju novih izdelkov, njihovi rabi, ponovni uporabi in recikliranju. Obenem pa opozarjamo, da v kolikor osnovni tržni mehanizmi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov ne delujejo, izpadejo tudi spodbude za varčevanje z energijo.

Kako lahko politike EU na področju raziskav in inovacij najboljše podpirajo doseganje ciljev okvira 2030?

Po mnenju Slovenije je področje raziskav in inovacij eno izmed ključnih stebrov doseganja ciljev v letu 2030 s poudarkom na usmerjanju virov v raziskave na področju alternativnih goriv in pogonskih sklopov ter v razvoj novih konceptov mobilnosti v mestih. Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi prehodu teh inovacij v implementacijo in desiminacijo. Hkrati pa opozarjamo, da se rezultatov raziskav in inovacij ne da plansko načrtovati ali napovedovati s takšno zanesljivostjo, da bi bilo

moč pri doseganju ciljev za leto 2030 morebitno razliko med cilji EU in zmožnostmi EU pripisati, da bo to potrebno zmanjšanje emisij moč nasloviti z raziskavami in razvojem inovacij. Potrebno se je tudi zavedati, da je področje raziskav in inovacij kapitalno intenzivno, in da se kapitalna intenzivnost skozi čas še povečuje. Hkrati se dostop do virov financiranja za podjetja v času gospodarske in finančne krize poslabšuje. Pomembno vlogo pri podpori investicijam ima tudi politika državnih pomoči, ki so pa žal odvisne od finančnih zmožnosti posameznih držav članic.

4. Konkurenčnost in zanesljivost oskrbe

Katere elemente okvira podnebne in energetske politike bi bilo treba okrepiti, da bi bolj spodbudili ustvarjanje delovnih mest, rast in konkurenčnost?

EU bi morala spodbujati tiste elemente podnebno energetske politike, ki pospešujejo inovativnost, ustvarjajo nova delovna mesta in hkrati zmanjšujejo energetsko odvisnost EU, povečujejo zanesljivost oskrbe EU z energijo in zmanjšujejo stroške za rabo naravnih virov (kar je ob naraščajočem problemu energetske revščine za gospodinjstva še posebej pomembno) in krepijo konkurenčnost v mednarodnem okolju. Slovenija je mnenja, da tem kriterijem zlasti ustrezajo ukrepi za povečevanje energetske učinkovitosti. Večjo vlogo bi po mnenju Slovenije morala EU nameniti tudi razumni uporabi lesa in spodbujanju zamenjave drugih energetsko intenzivnih materialov z lesom in spodbujanju rabe ostankov lesa za energetske namene.

Kakšni dokazi obstajajo za selitev virov CO2 v okviru sedanjega okvira in ali se to lahko količinsko opredeli? Na kakšen način bi lahko obravnavali to vprašanje v okviru 2030?

Selitev virov CO_2 izven EU je po mnenju Slovenije v trenutnih okoliščinah cene ogljika zgolj teoretično hipotetična predpostavka. Glede na celotno strukturo stroškov industrije na področju EU, od cene energije, materiala, cene dela, trošarin, okoljskih zahtev in drugih dajatev so stroški za manjkajoče kupone iz naslova EU-ETS samo eden izmed kamenčkov v celotnem mozaiku stroškov, ki jih imajo podjetja v EU..

Dejstvo je, da so že znotraj EU velike razlike v izpostavljenosti do selitev emisij CO_2 izven EU. Zlasti so temu problemu izpostavljene države članice EU, ki mejijo na države, ki niso del EU a si z njimi delijo regionalni trg. Na ta problem je Slovenija opozarjala že pri pripravi prvega podnebno energetskega okvirja do leta 2020.

Dodatno pa je Slovenija mnenja, da bi za nadaljnje zmanjšanje izpostavljenosti te industrije bilo potrebno prepovedati uporabo kreditov iz fleksibilnih mehanizmov, ki izhajajo iz projektov izvedenih v ETS sektorjih izven EU-27. Po mnenju Slovenije bi nadaljnje dopuščanje uporabe takšnih kreditov do leta 2030 še naprej krepilo konkurenco industrije izven EU v primerjavi z industrijo v EU in s tem dodatno spodbujalo selitev virov CO_2 in s tem tudi selitev delovnih mest izven EU-27.

Glede na dejstvo, da so rezultati mednarodnih pogajanj negotovi in lahko, da tudi ne enoznačni, smo mnenja, da bi bilo potrebno temeljito razmisliti, ali ne bi bilo za zaščito industrije v EU potrebno določiti, da bi v kolikor posamezni sektor izven EU nima vpeljanih ekvivalentnih ukrepov kot so v veljavi v EU, to predstavljalo obliko

nedovoljene državne pomoči in bi EU lahko za takšne izdelke uvedla ustrezno dajatev. Prihodki iz takšnih dajatev pa bi bili namenjeni ali podpori najmanj razvitim državam pri blaženju in prilagajanju na podnebne spremembe.

Po mnenju Slovenije bi moral podnebni okvir do leta 2030 bistveno bolj harmonizirano nasloviti tudi problem indirektnih emisij. Slovenija razume, da Komisija indirektnih emisij v svojem predlogu okvirja do 2020 ni naslavljala in da se je možnost kompenzacij za indirektne emisije izoblikovala kasneje v postopku sprejemanja okvirja do 2020. Slovenija pozdravlja dejstvo, da je seznam dejavnosti, ki so izpostavljene indirektnim emisijami zelo omejen, vendar pa so obstoječe rešitve kompenzacij kot dovoljenih državnih pomoči po mnenju Slovenije povsem neustrezne. Namreč ti sektorji so strateškega pomena za EU in bi jih bilo potrebno obravnavati na celovit in harmoniziran način enotno tako kot EU enotno in harmonizirano obravnava direktne emisije iz EU-ETS. Namreč neharmoniziran pristop, ki je v pristojnosti posameznih držav članic zaradi različnih zmožnosti držav članic za financiranje stroškov povezanih z indirektnimi emisijami neposredno ruši vse prednosti koncepta referenčnih vrednosti za direktne emisije, saj je za naprave iz teh sektorjev bolj kot njihova energetska in ogljična učinkovitost pomembno v kateri državi članici se ta upravljavec nahaja. Slovenija zato poziva, da Komisija v okvirju do leta 2030 problematiko indirektnih emisij sistemsko naslovi.

Kateri so posebni dejavniki opaženih trendov pri energetskih stroških in v kakšnem obsegu lahko EU nanje vpliva?

Vse večji delež prispevkov in dodatkov za spodbujanje ukrepov učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov ter za inteligentna energetska omrežja v strošku energije ima negativne vplive na standard prebivalstva in konkurenčnost industrije, na kar pa ne moremo vplivati zaradi nefleksibilnih ciljev . Na nivoju EU bi se lahko identificirale tehnologije, ki bi bile primerne za velike projekte izrabe obnovljivih virov in bi jih Evropska komisija podkrepljene z EU sredstvi predlagala kot možne skupne projekte držav članic.·

Kako bi bilo treba upoštevati negotovost glede prizadevanj in stopnje zavez, ki jih bodo v aktualnih mednarodnih pogajanjih izkazale druge razvite države in gospodarsko pomembne države v razvoju?

EU si mora še naprej v mednarodnih pogajanjih prizadevati za stalni dvig zahtev ko gre za izzive energetsko-podnebnega paketa, vendar v nobenem trenutku s tem ne sme ogroziti konkurenčnosti gospodarstva EU. Ne glede na mednarodne zaveze lahko EU krepi svojo konkurenčnost preko razvoja novih tehnologij in znanja in ne samo z uvajanjem dodatnih bremen gospodarstva.

Obstoječe upoštevanje negotovosti glede prizadevanj in stopnje zavez, ki jih bodo v mednarodnih pogajanjih izkazale druge države, je po mnenju Slovenije primerno, a bi ga bilo potrebno nekoliko bolj natančno opredeliti in nadgraditi. Rezultat mednarodnih pogajanj ne bo nujno enoznačen in enoslojen, saj lahko pridemo v situacijo, ko nekatere države še naprej ne bodo imele ciljev, nekatere bodo imele morebiti sektorske cilje, nekatere nacionalne, nekatere pa bodo spodbujale tržne mehanizme za

zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Sled temu je prva preferenca Slovenije, da druge države prevzamejo ustrezne obveznosti zlasti pri sektorjih ki so v EU vključeni v EU-ETS, lahko tudi s povezovanjem svojih sistemov zmanjšanja emisij z EU-ETS. V kolikor pa druge države ne bi želele prevzeti v tem segmentu ustreznih obveznosti, pa Slovenija predlaga da Komisija razmisli o drugih mehanizmih s katerimi bo na trgu EU izdelkom iz ETS sektorjev zagotovila enake pogoje.

Kako povečati regulativno varnost za podjetja in obenem spodbujati prožnost za prilagoditev spreminjajočim se razmeram (npr. napredek pri mednarodnih pogajanjih o podnebju in spremembe na energetskih trgih)?

Izkušnje obstoječega podnebno energetskega okvira kažejo, da stabilne regulatorne varnosti za podjetja v tem trenutku še ni. Za povečanje regulatorne varnosti, je predvsem potrebno določiti srednjeročne cilje zmanjšanja emisij in npr v EU-ETS določiti linearni faktor zmanjšanja emisij, ki bo EU omogočal doseganje ciljev 2050. Ob tem pa je potrebno podjetjem znotraj tega okvira omogočiti dovolj veliko fleksibilnost, ki bo omogočila rast in razvoj ob zagotavljanju minimalnih stroškov. Rezultati mednarodnih pogajanj po mnenju Slovenije ne bi smeli signifikantno vplivati na generalno usmeritev EU, bi morali pa kot skrajna možnost vplivati na zastavljene cilje (v primeru, da bi bili pravno zavezujoči) in pogoje, pod katerimi je lahko določen proizvod na trgu EU. Sicer pa je Slovenija mnenja, da bi morala EU narediti največji možen napor, da industrijo izven EU pripelje na isti okoljski in podnebni imenovalec kot ga ima industrija v EU, kar je po mnenju Slovenije možno zlasti skozi sektorske širitve EU-ETS izven EU oziroma v skrajnem primeru z drugimi mehanizmi s katerimi bo na trgu EU izdelkom iz ETS sektorjev zagotovila enake pogoje.

Kako lahko EU poveča inovacijsko zmogljivost predelovalne industrije? Kakšno vlogo imajo pri tem prihodki iz prodaje pravic na dražbi?

Inovacijska zmogljivost predelovalne industrije se nemalokrat konča pri osnovnih zakonih fizike, ki jih z nobeno inovacijo ni več moč preseči. Zato imajo inovacije tudi tehnične omejitve. Slovenija meni, da bi morali prihodki od prodaje spodbujati razvoj okoljskih tehnologij v podjetjih in pilotne projekte industrijskih inovacij za prehod v nizkoogljično družbo.

Kako lahko EU najbolje izkoristi razvoj avtohtonih konvencionalnih in nekonvencionalnih virov energije v EU, da bi prispevala k nižjim cenam energije in manjši odvisnosti od uvoza?

Slovenija meni, da je k razvoju avtohtonih konvencionalnih in nekonvencionalnih fosilnih virov (kot zamenjavo za uvožene vire) potrebno pristopiti preudarno in konzervativno, saj nekatere dolgoročne posledice takšnih aktivnosti še niso v celoti naslovljene. Države članice so po mnenju Slovenije neodvisne pri uporabi takšnih virov energije, skladno z potencialom in vrsto virov energije, ki je navzoča v posamezni državi članici ob obveznem upoštevanju vseh vplivov, ki bi jih zlasti vpeljava nekonvencionalnih virov (npr. po postopku hidravličnega lomljenja skrilavcev) lahko imela na okolje.

Kako lahko EU čim bolj izboljša zanesljivost oskrbe z energijo interno z zagotavljanjem celovitega in učinkovitega delovanja notranjega energetskega trga (npr. z razvojem potrebnih medsebojnih povezav) ter eksterno z diverzifikacijo energetskih dobavnih poti?

Medsebojnih povezav zaradi prostorskih omejitev ne bo nikoli mogoče zgraditi poljubno mnogo. Z boljšimi mehanizmi za dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti je po mnenju Slovenije potrebno izboljšati povezavo posameznih delov tega trga. Ti mehanizmi morajo postati v celotni EU kompatibilni in implicitni. Zelo je potrebno biti pozoren, da mehanizmi za zagotavljanje proizvodnih zmogljivosti ne bi negativno vplivali na delovanja trga. Potrebno je poskrbeti za čim večjo diverzifikacijo dobavnih poti in diverzifikacijo dobavnih virov ob upoštevanju zahtev varstva okolja ter paziti, da se vsaj znotraj EU ohrani od proizvajalcev neodvisen plinski prenosni sistem, brez pretiranih izjem.

5. Zmogljivost in distribucijski vidiki

Na kakšen način bi moral novi okvir zagotoviti pravično porazdelitev bremena med države članice? Katere konkretne ukrepe se lahko sprejme, ki bi odražali njihove različne sposobnosti za izvajanje podnebnih in energetskih ukrepov?

Za Slovenijo je zlasti pomembno, da se v zakonodajnem okvirju do leta 2030 nadaljuje prehod iz okvirja nacionalnih ciljev v okvir sektorskih ciljev z zagotavljanjem ustreznih ukrepov in aktivnosti na nivoju EU, ki bodo omogočile, da do teh ciljev tudi pridemo.

Slovenija zagovarja zmanjševanje vloge in ciljev nacionalnih držav ter povečevanje vloge ukrepov in sektorskih ciljev (npr. promet), pri čemer je potrebno omogočiti medsebojne fleksibilnosti, s katerimi bi dosegli, da bi se ukrepi prvenstveno izvajali tam, kjer je to izvajanje cenejše.

Zagotavljanje pravične delitve bremen novega okvirja se po mnenju Slovenije začne že s pravičnim oblikovanjem ciljev okvirja do leta 2030 za sektorje in morebiti posamezne države članice v segmentih, ki jih ni moč nasloviti sektorsko na nivoju EU-27. V tem smislu se Slovenija zavzema za to, da emisije iz prometa niso del cilja. Hkrati bi ti cilji okvirja 2030 v teh preostalih nacionalnih segmentih morali odsevati velikost države, dejanske zmožnosti in potenciale za zmanjšanje emisij ali povečanje deleža obnovljivih virov in omejitvene danosti, ki izhajajo tudi iz naslova ohranjanja narave. Cilje pa bi bilo potrebno dosegati na način, ki bo zagotavljal najmanjše stroške.

Katere mehanizme se lahko predvidi za pospeševanje sodelovanja in pravično porazdelitev bremena med državami članicami ob hkratnem iskanju najbolj stroškovno učinkovitega uresničevanja novih podnebnih in energetskih ciljev?

Slovenija je načeloma mnenja, da prehod iz nacionalnih ciljev h sektorskim ciljem in zavezujočim ukrepom, predstavlja možnost za boljše sodelovanje in pravičnejšo porazdelitev bremena med državami članicami. Seveda bi bilo pred odločitvijo o skupnih sektorskih ciljih in potrebnimi zavezujočimi ukrepi to potrebno preveriti v postopku modeliranja, ki ga izvaja EK ter izsledke vključiti v oceno vplivov, ki jo mora

EK pripraviti za politične razprave na spomladanskem ES 2014[2] . Omenjene ocene morajo po mnenju Slovenije obvezno vsebovati tudi analizo občutljivosti rezultatov na posamezne predpostavke zlasti glede višine cene emisijskih kuponov in cene energentov.

Ali so za podporo novega okvira 2030 potrebni novi finančni instrumenti ali ureditve?

Ob nespremenjenem EU-ETS mehanizmu in drugih tržnih pogojih ter fiskalnih omejitvah, so po mnenju Slovenije novi finančni instrumenti nujno potrebni, enako velja za ureditve, ki bi morale biti v največji meri biti harmonizirane na nivoju EU-27 in pospremljene z zavezujočimi sektorskimi ukrepi.

[2]The European Council welcomes the Commission's Green Paper on a 2030 framework for climate and energy policies and will return to this issue in March 2014, after the Commission comes forward with more concrete proposals, to discuss policy options in that regard, bearing in mind the objectives set for the COP 21 in 2015.
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/137197.pdf